

Μηχανική Φυσικών Διεργασιών

<https://helios.ntua.gr/course/view.php?id=1259>

Υλικό Υποστήριξης

- οι διαφάνειες + το υλικό στον ιστό
- 2 βιβλία στον Εύδοξο + 1 στον ιστό

Υλικό

Από τα παλιά χρόνια

Δημοσιεύτηκε Κυριακή 30 Σεπτεμβρίου 2018

 ΓΔ Σαραβάκος, 1973, Τεχνική Θερμικών Διεργασιών, ΕΜΠ.

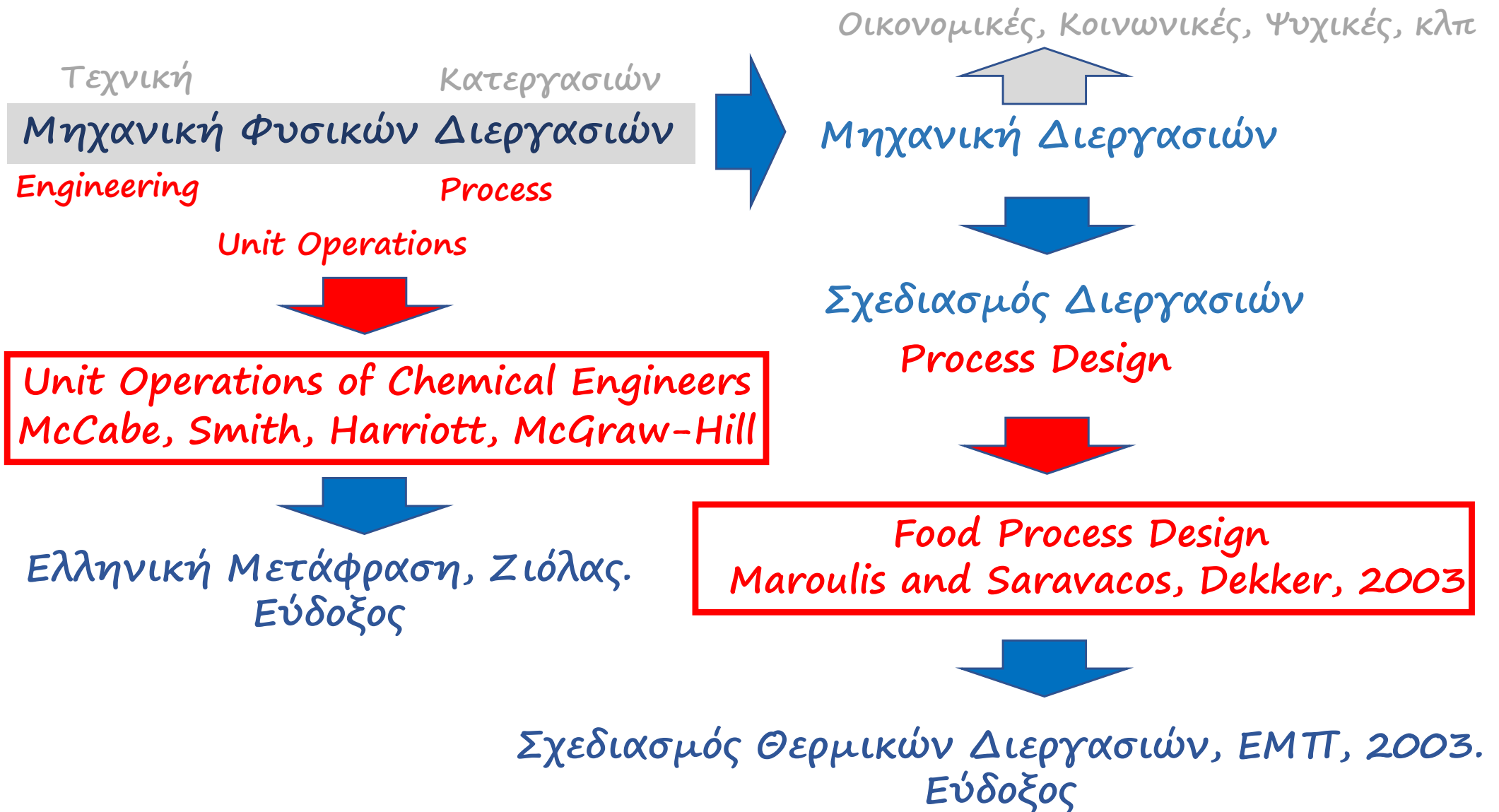
Excel Process Design

Δημοσιεύτηκε Κυριακή 30 Σεπτεμβρίου 2018

 ZB Maroulis, GD Saravacos, 2003, Food Process Design, Marcel Dekker. Chapter 3: Computer Aided Process Design

 GD Saravacos, ZB Maroulis, 2011, Food Process Engineering Operations, CRC Press. Chapter 16: Spreadsheet Applications.

 Maroulis ZB, Kremalis C, 1995. Development of an effective cyclone simulator under Excel. Filtration and Separation, 32(10) 969-976.

Μηχανική Φυσικών Διεργασιών

Διάρκεια Μαθήματος
Χο, Χο, Χο.

κανονικά → μια ζωή
στα γρήγορα → 12 βδομάδες
αλλά αν βιαζόμαστε? → σε 2 ώρες

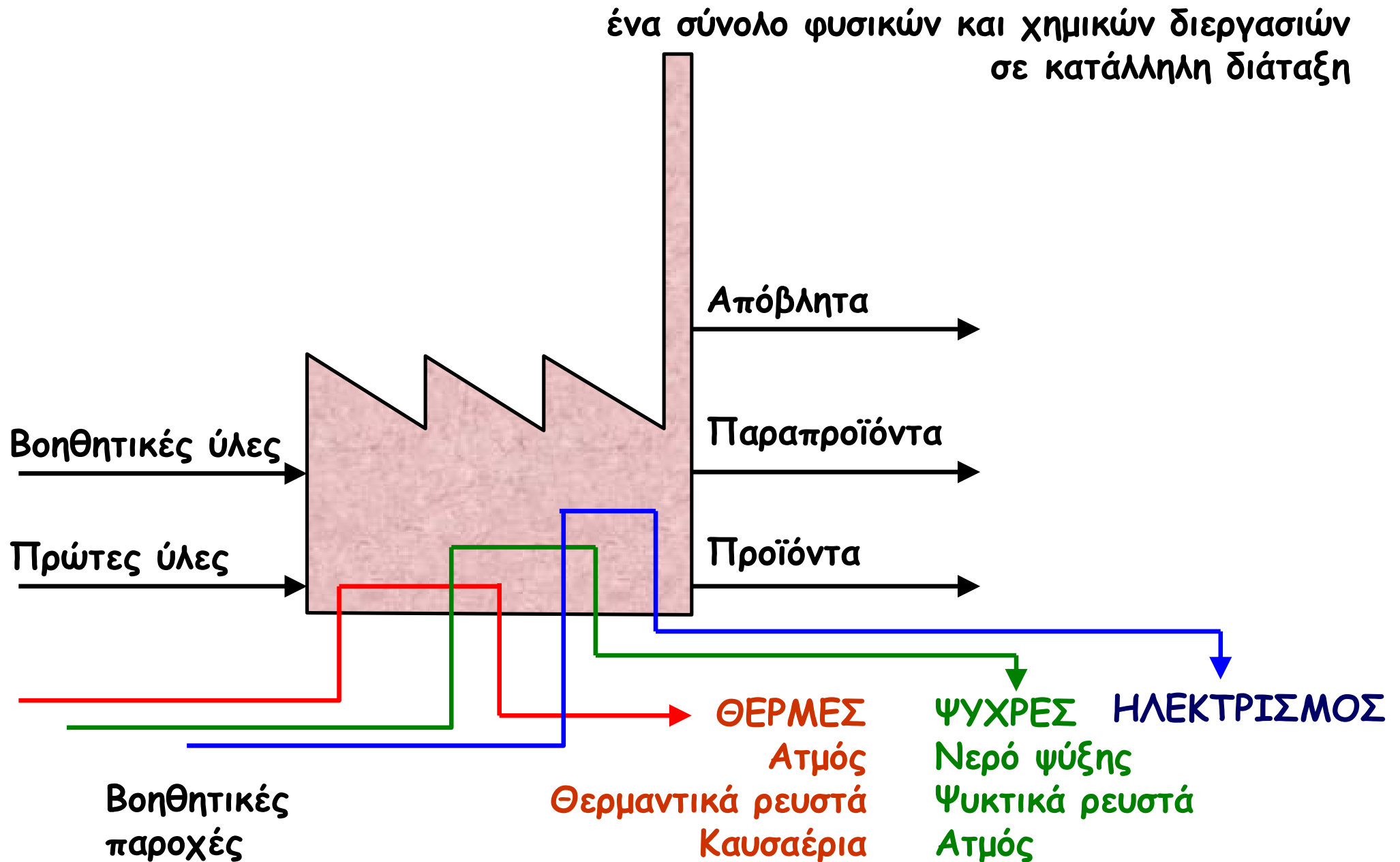

Εργαστήριο: από ανάγκη

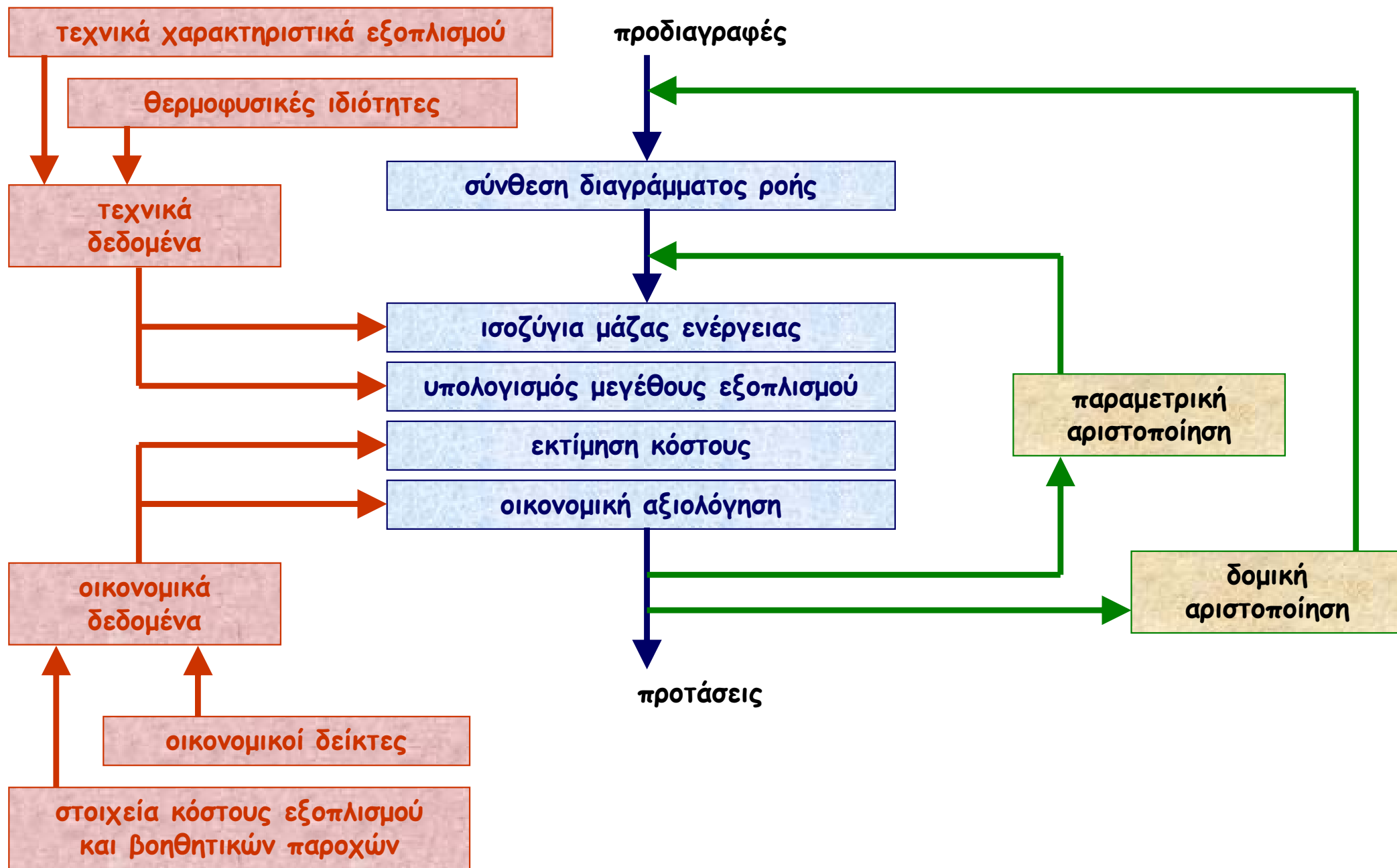
Διαλέξεις: από πεποίθηση

Η φυσιολογική σειρά (Αρχή-Μέση-Τέλος)
και η ανατροπή της

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

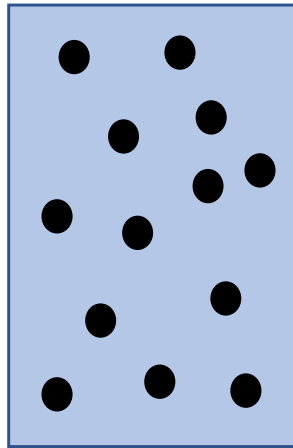
Διάγραμμα Ροής Πληροφοριών στο Βασικό Σχεδιασμό

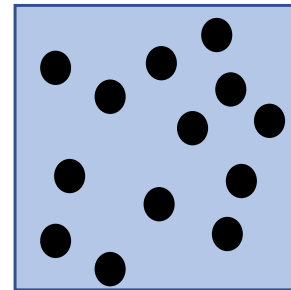
Διεργασίες
μερικά παραδείγματα

Εξατμιστήρας

Αραιό
Διάλυμα

Καθαρός
Διαλύτης

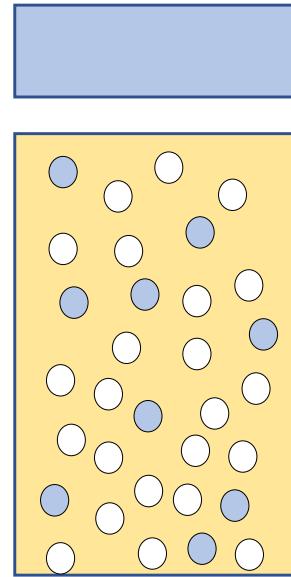
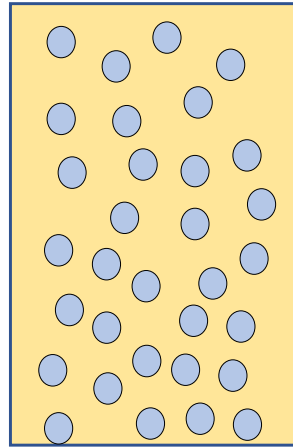

Συμπυκνωμένο
Διάλυμα

Ξηραντήρας

Υγρό
Προϊόν

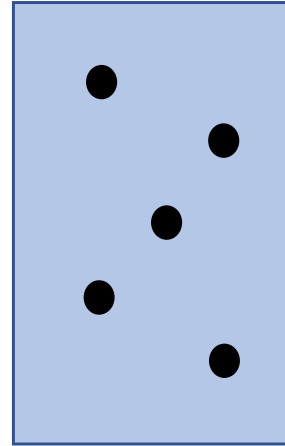
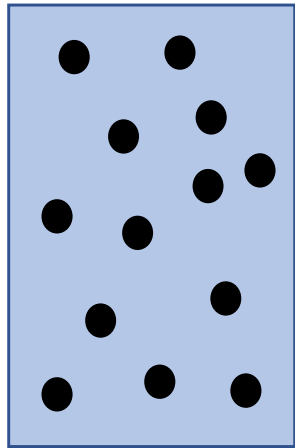

Διαλύτης

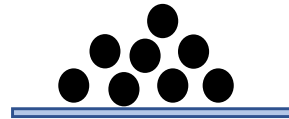
Ξηρό
Προϊόν

Κυκλώνας

Αέρια
με σωματίδια

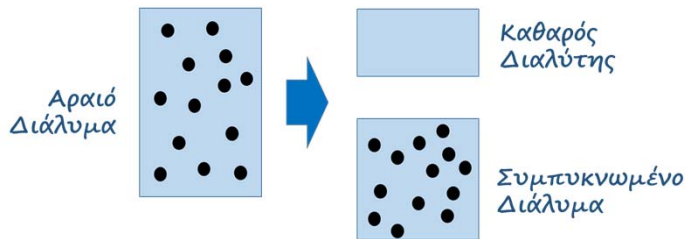
Καθαρότερα
Αέρια

Απομακρυνόμενα
σωματίδια

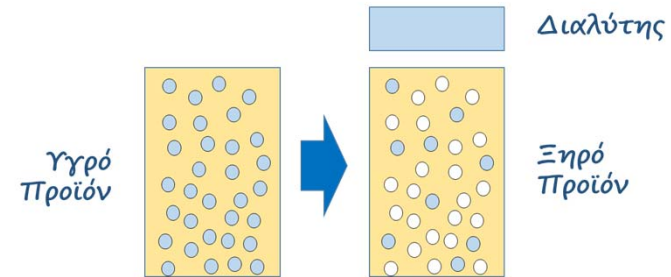
μερικά προβλήματα που θα λύσουμε

Εξατμιστήρας

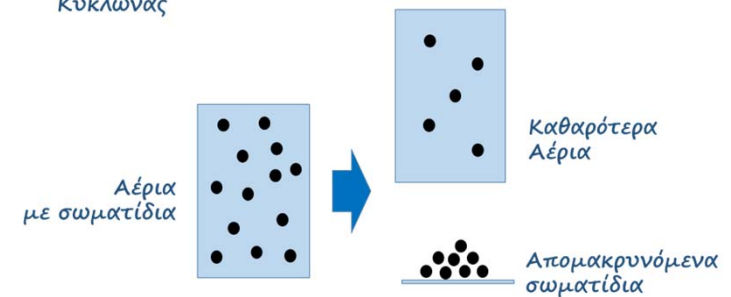
- (1) Επίλυση δύο προβλημάτων
  - (α) Σχεδιασμού
  - (β) Λειτουργίας
- (2) Εφαρμογή στο Excel

Ξηραντήρας

- (1) Προσαρμογή μοντέλων σε πειραματικά δεδομένα
- (2) Επίλυση μοντέλων στο Excel

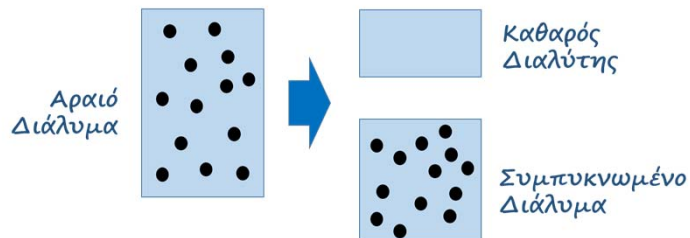
Κυκλώνας

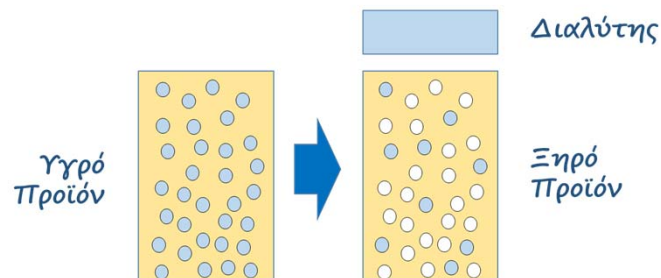
Χο, Χο, Χο.

Ένας ολόκληρος προσομοιωτής

Εξατμιστήρας

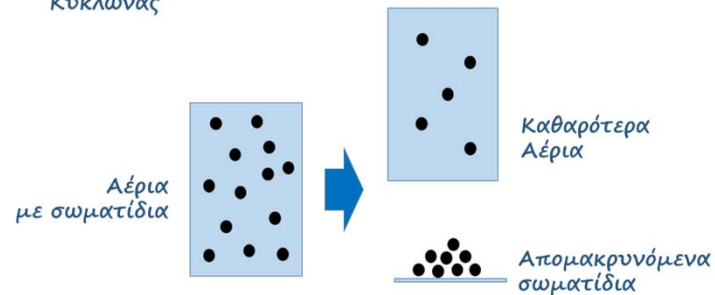

Ξηραντήρας

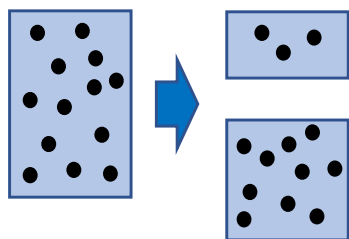

μερικές ακόμη Διεργασίες

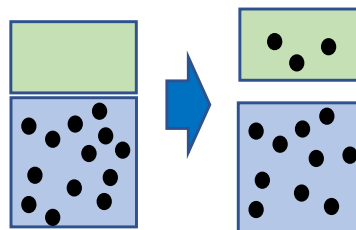
Κυκλώνας

Απόσταξη

Εκχύλιση

Σκοπός Εργαστηρίου

- (1) Ανάπτυξη του διαγράμματος ροής και οργάνων.
- (2) Κατανόηση των σταθερών και μεταβατικών συνθηκών λειτουργίας.
- (3) Διατύπωση των ισοζυγίων μάζας και ενέργειας.
- (4) Ποσοτικές εκτιμήσεις βασικών μεγεθών και ιδιοτήτων.
- (5) Σύγκριση με τα προβλεπόμενα από βιβλιογραφικά δεδομένα ή/και μαθηματικά μοντέλα.
- (6) Πειραματικό σφάλμα (τυχαίο ή συστηματικό, εκτίμηση με επαναλήψεις ή διάδοση).
- (7) Χρήση των αποτελεσμάτων στην απάντηση τεχνικών ερωτημάτων.
- (8) Προσαρμογή μαθηματικών μοντέλων σε πειραματικά δεδομένα.
- (9) Αναμόρφωση πειραματικών δεδομένων.
- (10) Σχεδιασμός, κλιμάκωση μεγέθους, κλπ.

Κατάλογος Ασκήσεων

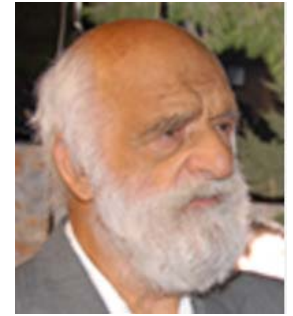
Άσκηση

- 1 Εναλλαγή Θερμότητας
  - 2 Ξήρανση
  - 3 Απόσταξη
  - 4 Εκχύλιση
  - 5 Κρυστάλλωση
  - 6 Ρευστοποίηση Κλίνης
-

Οδηγός Συγγραφής Εκθέσεων

- Εξώφυλλο
- Περίληψη
- Πίνακας Περιεχομένων
- (1) Εισαγωγή. Το αντικείμενο και οι Στόχοι.
- (2) Πειραματική Διάταξη – Διαδικασία – Μετρήσεις
- (3) Επεξεργασία Πειραματικών Μετρήσεων
- (4) Συμπεράσματα
- (5) Βιβλιογραφία
- Παραρτήματα

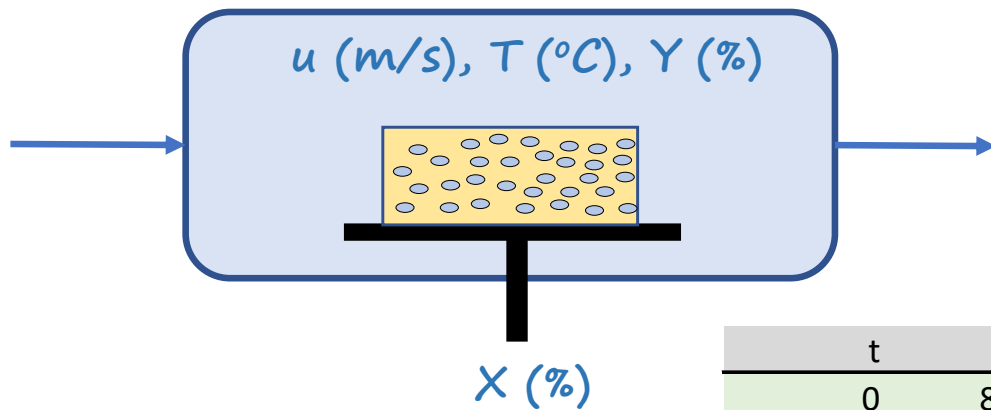
ο τύπος
και η ουσία

2. Ξήρανση

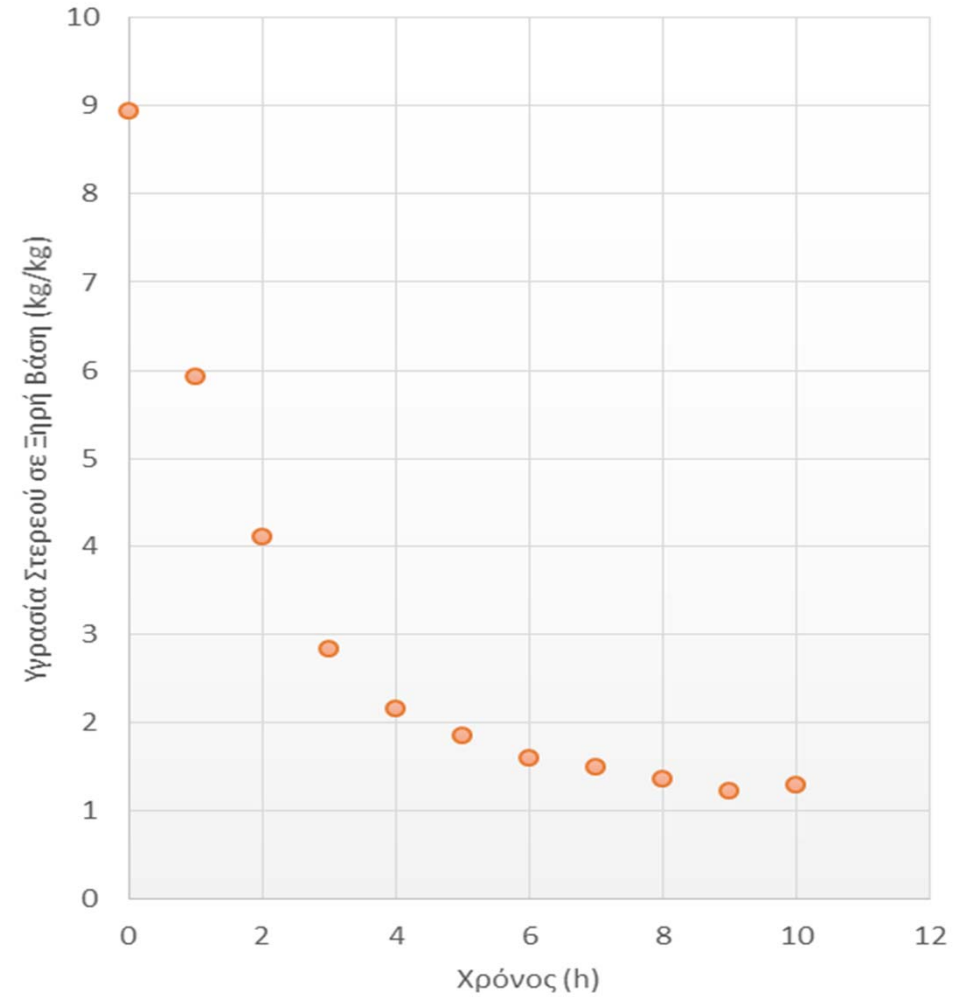
Ένα Πείραμα σε Ξηραντήρα Ρεύματος Αέρα

το διάγραμμα ροής

οι μετρήσεις $X(t)$

t	X
0	8.94
1	5.94
2	4.11
3	2.84
4	2.16
5	1.86
6	1.60
7	1.51
8	1.37
9	1.22
10	1.30

Το μαθηματικό Μοντέλο

Κινητική Πρώτης Τάξης: $dX/dt = -k (X - X_e)$

Ολοκλήρωση: $X = X_e + (X_0 - X_e) \exp(-kt)$

Οι παράμετροι: X_0, X_e, k .

Να δούμε λίγο πιο πέρα από τη μύτη μας:

Είπαμε:

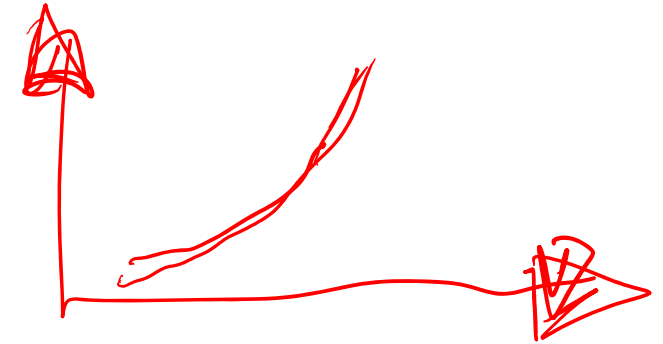
$$dX/dt = k(Xe - X)$$

ο δρόμος προς την ισορροπία, δηλαδή του τέλους.

Αν όμως:

$$dX/dt = kX$$

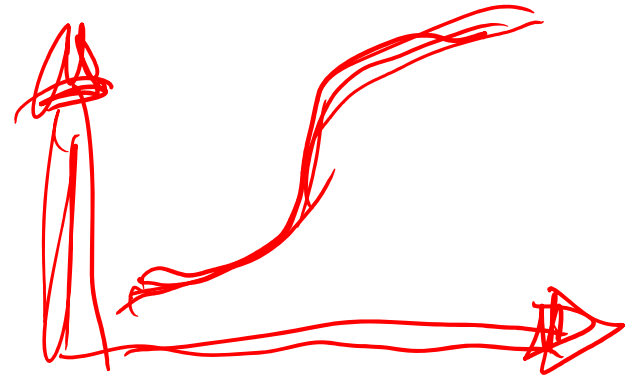
ο δρόμος της ανάπτυξης, δηλαδή της αρχής.

Και ο συνδυασμός τους:

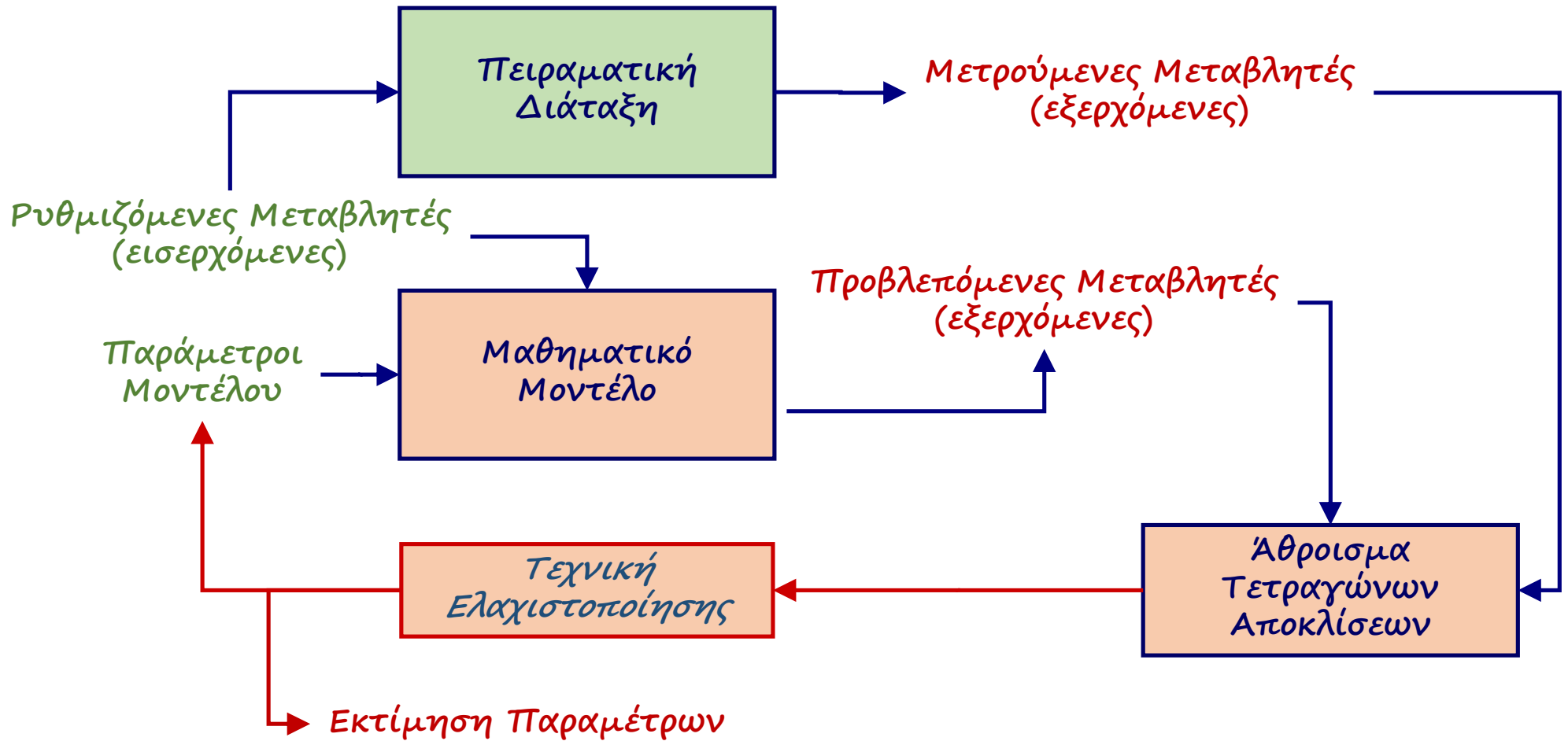
$$dX/dt = kX(Xe - X)$$

ο νόμος της ζωής.

... θα τα ξαναπούμε.

Πειραματική Επαλήθευση Μαθηματικών Μοντέλων

ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΔΙΕΡΓΑΣΙΩΝ Ι

Διαγώνισμα 29/8/2022

Ξήρανση Χαρτοπολτού σε Ξηραντήρα Περιστρεφόμενου Τύμπανου

Χαρτοπολτός με παροχή $F=10\text{t/h db}$ (ξηρή βάση) ξηραίνεται στην επιφάνεια περιστρεφόμενου τύμπανου από αρχική υγρασία $X_o=1.25\text{kg/kg db}$ σε τελική $X=0.05\text{kg/kg db}$.

Στο εσωτερικό του τύμπανου καταναλώνεται κορεσμένος ατμός $P_s=10\text{bar}$ με παροχή $F_s=10\text{t/h}$.

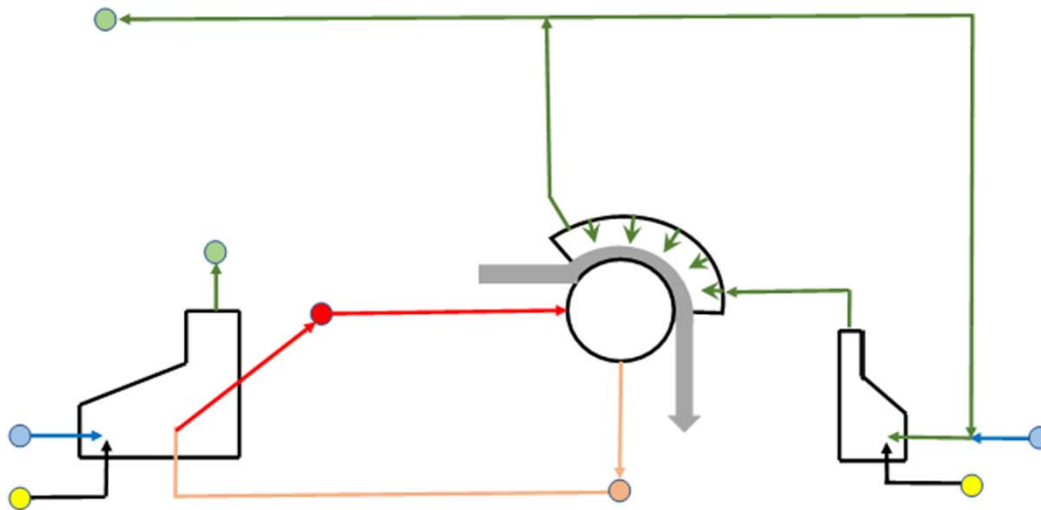
Ο ατμός παράγεται σε λέβητα φυσικού αερίου.

Εξωτερικά του τύμπανου και εντός του καλύμματος μέσω ακροφυσίων εκτοξεύονται καυσαέρια με παροχή $F_G=120\text{t/h db}$, θερμοκρασία $T_o=470^\circ\text{C}$ και υγρασία $Y_a=0.30\text{kg/kg db}$.

Το μεγαλύτερο μέρος των καυσαερίων επανακυκλοφορεί

ενώ το υπόλοιπο απορρίπτεται με παροχή $F_R=30\text{kg/h db}$ και θερμοκρασία $T=350^\circ\text{C}$.

Τα καυσαέρια παράγονται σε καυστήρα φυσικού αερίου.

1 Ισοζύγια Μάζας – Ψυχομετρία

(α) Να υπολογιστεί η υγρασία και η θερμοκρασία δρόσου του απορριπτόμενου ρεύματος καυσαερίων από τον ξηραντήρα.

2 Ισοζύγια Ενέργειας

Να υπολογιστεί:

(α) Η απαιτούμενη θερμότητα για την απομάκρυνση της υγρασίας από το χαρτί,

(β) Η θερμότητα που προσφέρει ο ατμός,

(γ) Η θερμότητα που προσφέρουν τα καυσαέρια,

(δ) Οι απώλειες θερμότητας στην ξήρανση.

3 Ανάκτηση θερμότητας από τα καυσαέρια

Προκειμένου να εξεταστεί η δυνατότητα ανάκτησης θερμότητας από τα απορριπτόμενα καυσαέρια του ξηραντήρα παράγοντας αρχικά ατμό, όμοιο με το χρησιμοποιούμενο, και στη συνέχεια προθερμαίνοντας τον φρέσκο αέρα προς τον καυστήρα, ζητούνται:

(α) Το διάγραμμα ροής,

(β) Η ανάκτηση θερμότητας για παραγωγή ατμού,

(γ) Η ανάκτηση θερμότητας για προθέρμανση του φρέσκου αέρα,

(δ) Το διάγραμμα ενθαλπίας-θερμοκρασίας.

Να αναφέρονται με σαφήνεια οι παραδοχές σας

(πχ η παροχή φυσικού αερίου είναι αμελητέα σε σχέση με την παροχή φρέσκου αέρα).

Να δικαιολογούνται οι επιλογές σας από πιθανές διαθέσιμες εναλλακτικές

(πχ η επιλογή της τελικής θερμοκρασίας απόρριψης εξασφαλίζει την αποφυγή υγροποίησης της υγρασίας των καυσαερίων).

Ενδεικτικά δεδομένα:

Σταθερές εξίσωσης Antoine για το νερό: $a_1=11.9$, $a_2=3950$, $a_3=232$ όπου η πίεση σε bar και η θερμοκρασία σε $^{\circ}\text{C}$.

Μέση ειδική θερμότητα:

Ξηρού αέρα $C_{PA}= 1.04 \text{ kJ/kgC}$

Υδρατμού $C_{PV}=1.88 \text{ kJ/kgC}$

Νερού $C_{PL}=4.18 \text{ kJ/kgC}$

Ξηρού χαρτιού $C_{PS}=2.00 \text{ kJ/kgC}$

Λανθάνουσα θερμότητα εξάτμισης νερού στους 0°C $\Delta H_v=2.50 \text{ MJ/kg}$.

Κατωτέρα θερμογόνο δύναμη φυσικού αερίου $\Delta H_g= 52 \text{ MJ/kg}$.

ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΔΙΕΡΓΑΣΙΩΝ Ι

Διαγώνισμα 28/8/2023

Η διάρκεια του διαγωνίσματος είναι 3 ώρες. Δεν είναι απαραίτητο να απαντήσετε σε όλα.

Η βαθμολογία είναι σχετική.

Να αναφέρονται με σαφήνεια οι παραδοχές. Να εξηγούνται οι εξισώσεις.

Να περιγράφονται οι μεταβλητές που δεν αναφέρονται στην εκφώνηση.

Να προκύπτει εύκολα ο αλγόριθμος επίλυσης και οι πράξεις που οδηγούν στο αποτέλεσμα.

Θα βαθμολογηθεί η διατύπωση των σκέψεων και η μορφή της έκθεσης.

Απαγορεύεται η συνεργασία. Επιτρέπεται μόνο ένα τετράδιο προσωπικών χειρόγραφων σημειώσεων.

Συμπύκνωση ακετόνης

Σε φαρμακευτική βιομηχανία σχεδιάζεται η ψύξη ακετόνης παροχής $F=10\text{t/h}$ από υπέρθερμο ατμό $T_v=200^\circ\text{C}$ σε υπόψυκτο υγρό $T_L=25^\circ\text{C}$, σε ατμοσφαιρική πίεση ($P=1\text{bar}$) χρησιμοποιώντας νερό ψύξης $T_{w1}=15^\circ\text{C}$.

Η ακετόνη συμπυκνώνεται σε θερμοκρασία $T_b=75^\circ\text{C}$ με λανθάνουσα θερμότητα $\Delta H=500\text{kJ/kg}$.

Η ειδική θερμότητα του νερού ψύξης είναι $C_{pw}=4.18\text{kJ/kgK}$,

της υγρής ακετόνης $C_{PL}= 2.18\text{kJ/kgK}$ και της αέριας $C_{pV}=1.18\text{kJ/kgK}$.

(1) Να υπολογιστεί η ελάχιστη απαιτούμενη παροχή του νερού ψύξης για ομορροή και αντιρροή.

(2) Να υπολογιστεί η θερμοκρασία επιστροφής του νερού ψύξης και στις δύο περιπτώσεις.

(3) Να σχεδιαστεί το διάγραμμα ενθαλπίας-θερμοκρασίας και για τις δύο περιπτώσεις.

Σχεδιασμός Εγκατάστασης Παστερίωσης Γάλατος

Για την παστερίωση γάλατος το γάλα πρέπει να θερμανθεί στους 105°C από τους 5°C των βυτίων μεταφοράς και να ψυχθεί γρήγορα στην ίδια θερμοκρασία για διανομή.

Το γάλα αρχικά προθερμαίνεται στους 80°C στον εναλλάκτη ανάκτησης θερμότητας από το εξερχόμενο παστεριωμένο γάλα και στη συνέχεια θερμαίνεται στους 105°C στον θερμαντήρα με κορεσμένο ατμό θέρμανσης 120°C.

Το παστεριωμένο γάλα αρχικά προψύχεται στους 25°C στον εναλλάκτη ανάκτησης θερμότητας από το προς παστερίωση γάλα και στη συνέχεια ψύχεται στην τελική θερμοκρασία των 5°C με αντλία θερμότητας.

Στην αντλία θερμότητας το ψυκτικό εξατμίζεται στους -5°C και συμπυκνώνεται στους 45°C χρησιμοποιώντας νερό ψύξης από τους 15 μέχρι τους 35°C.

Ζητούνται:

- (1) το διάγραμμα ροής της εγκατάστασης,
- (2) το διάγραμμα ενθαλπίας-θερμοκρασίας για την εγκατάσταση
- (3) ο ιδανικός συντελεστής λειτουργίας της αντλίας θερμότητας,
- (4) το κόστος θέρμανσης και το κόστος ψύξης ανά τόνο γάλατος, με ανάκτηση θερμότητας και χωρίς.

Εναλλακτικά να δοκιμάσετε την ιδέα άντλησης θερμότητας από το εξερχόμενο ρεύμα προς το εισερχόμενο:

- (5) το διάγραμμα ροής της εναλλακτικής εγκατάστασης,
- (6) το διάγραμμα ενθαλπίας-θερμοκρασίας για την εναλλακτική εγκατάσταση

Στα (1), (2), (5), και (6) να αναγράφονται με σαφήνεια οι θερμοκρασίες.

Η ειδική θερμότητα του γάλατος είναι 3.96kJ/kgK

Το κόστος θέρμανσης και ψύξης είναι 90 και 60€/MWh, αντίστοιχα.

Ισοζύγια Μάζας και Ενέργειας Πύργου Ψύξης

Σχεδιάζεται πύργος ψύξης με πληρωτικά υλικά για την ψύξη επιστρεφόμενου νερού ψύξης, από αρχική θερμοκρασία $T_{w2}=45^{\circ}\text{C}$ σε τελική $T_{w1}=30^{\circ}\text{C}$,

χρησιμοποιώντας ατμοσφαιρικό αέρα θερμοκρασίας $T_1=25^{\circ}\text{C}$ και σχετικής υγρασίας $a_{w1}=50\%$.

Το νερό καταιωνίζεται στην κορυφή με παροχή L_2 (kg/s) και απομακρύνεται από τον πυθμένα με παροχή L_1 (kg/s).

Ο αέρας κατανέμεται στον πυθμένα και απομακρύνεται από την κορυφή σε ισορροπία με το εισερχόμενο νερό, δηλαδή στη θερμοκρασία του εισερχόμενου νερού και κορεσμένος σε αυτή τη θερμοκρασία.

(1) Να υπολογιστεί η παροχή του νερού ψύξης L_2 (kg/s) που μπορεί να επεξεργαστεί με παροχή αέρα $G=1\text{kg/s}$ ξβ.

(2) Να σχεδιασθεί το διάγραμμα ροής

(3) καθώς και το διάγραμμα Ενθαλπίας-Θερμοκρασίας

(4) Να σχεδιαστεί η διαδρομή του αέρα στον ψυχομετρικό χάρτη

Στα (2), (3) και (4) να αναγράφονται οι θερμοκρασίες, υγρασίες και παροχές, όπου χρειάζεται.

Σταθερές εξίσωσης Antoine για το νερό: $a_1=11.9$, $a_2=3950$, $a_3=232$ όπου η πίεση σε bar και η θερμοκρασία σε $^{\circ}\text{C}$.

Μοριακό βάρος νερού προς μοριακό βάρος αέρα $m=0.622$.

Λανθάνουσα θερμότητα εξάτμισης νερού στους 0°C $\Delta H_0=2.50\text{MJ/kg}$.

Μέση ειδική θερμότητα ξηρού αέρα $C_{PA}=1.00\text{kJ/kgC}$.

Μέση ειδική θερμότητα υδρατμού $C_{PV}=1.88\text{kJ/kgC}$

Μέση ειδική θερμότητα νερού $C_{PL}=4.18\text{kJ/kgC}$